

Inhoud

MSVN-activiteiten

Iftaar/Ramadanmaaltijd 2005	1
Rondom de tafel: hutspot of couscous?	2

MSVN-intern

Voorstelronde bestuur	2
-----------------------	---

Hoofdartikelen

Het Islamitisch feminisme	3
Westerse moslims en de toekomst van de islam	4

Het goede doel

Sanae Adda	8
------------	---

In naam van Allah, de Erbarmer, de Barmhartige As-salaamoe 'alaikoem,

Voor je ligt de eerste MSVN Nieuwsbrief van het jaar. Via de nieuwsbrief kun je op de hoogte blijven van de activiteiten van de vereniging, maar ook kun je natuurlijk lezen over interessante onderwerpen die raken aan islam en moslims. Reacties, op- en aanmerkingen zien we graag tegemoet. Ook bijdragen aan de nieuwsbrief door studenten en andere betrokkenen zijn altijd van harte welkom (zie laatste pagina voor contactinfo).

De redactie

MSVN-activiteiten

Iftaar/Ramadanmaaltijd 2005

Dinsdag 25 oktober 2005 was het weer zover: MSV Nijmegen organiseerde haar jaarlijkse Ramadan-maaltijd. De voorbereidingen waren al vroeg begonnen en iedereen heeft erg hard gewerkt om er een geslaagd evenement van te maken. Het was extra spannend dit jaar, aangezien er een cameraploeg van de Nederlandse Islamitische Omroep (NIO) aanwezig zou zijn. Des te meer reden om ons beste beentje voor te zetten.

Op het programma stond onder andere een lezing van de Syrische sjeikh Moaz al-Khatieb. Hij gaf ons een mooie lezing over het belang van liefde voor je naaste en het verkiezen van geven boven nemen. Daarnaast was er aandacht voor een goed doel: Najim Adda kwam vertellen over zijn gehandicapte nichtje Sanae, die een erg dure therapie nodig heeft om redelijk te kunnen leven. Dankzij de vrijgevigheid van onze bezoekers hebben we hier ruim 500 euro voor kunnen inzamelen!

Het eten bestond grotendeels uit gerechten bereid door MSV-leden en daarnaast uit gerechten van onze sponsors. Dit deed de gasten goed smaken.

Er waren ruim 170 bezoekers, een nieuw record voor ons. Wij kijken met een erg tevreden gevoel terug op deze geslaagde avond. Enig minpuntje is dat het helaas niet gelukt is het gebed gezamenlijk te verrichten. Hier zal volgend jaar extra opgelet worden inshallah.

Zondag 31 oktober is er een klein item over onze *iftaar* op televisie geweest bij de NIO. Dit valt nog terug te zien op www.nioweb.nl.

Rondom de tafel: hutspot of couscous?

Uit onderzoek van universiteitsblad VOX bij studenten van de Radboud Universiteit Nijmegen is gebleken dat moslim en niet-moslimstudenten weinig contact met elkaar hebben. Juist op de faculteiten waar veel moslimstudenten zijn, zoals geneeskunde en rechten, is er minder contact. De Moslimstudentenvereniging Nijmegen (MSVN) en de Studentenkerk hebben het initiatief genomen om deze groepen dichter bij elkaar te brengen. De MSV en de Studentenkerk peilden de meningen van studenten over het initiatief. De reacties waren erg positief. We kwamen met het idee om studenten de gelegenheid te bieden om bij elkaar thuis te eten. Helaas was dit praktisch niet haalbaar en hebben we er vanaf moeten zien. In plaats daarvan is gekozen voor een vaste plek, de Studentenkerk, om een gezamenlijke maaltijd te organiseren. Op deze manier wilden wij moslim en niet-moslimstudenten op een laagdrempelige manier met elkaar in contact te brengen. Om beurten bereiden de studenten de maaltijd zelf voor. Hutspot of couscous, dat hebben de studenten dan voor elkaar klaar gemaakt.

Inmiddels hebben we een aantal succesvolle edities achter de rug. Het was opvallend dat de studenten nieuwsgierig naar elkaars meningen waren. Ze wilden meer weten van elkaars dagelijkse leven en opinies over actualiteiten. Zo zijn er verschillende onderwerpen aan bod gekomen, zoals het dragen van een hoofddoek en hoe je er mee om gaat in de samenleving. Afgelopen keer hebben we om de bijeenkomsten meer diepgang te geven een thema gekozen: 'hoe leef je in een maatschappij die je vijandig gezind is'. Dit was ook een succes geworden. Verschillende ervaringen van vijandigheid werden met elkaar gedeeld. Het thema zorgde voor veel gespreksstof. De maaltijd was erg druk bezocht en de sfeer was zeer aangenaam.

Zowel de MSV als de Studentenkerk vinden dit een geslaagd initiatief en willen dit voortzetten. **De eerstvolgende editie is woensdag 22 februari 2006! Mis het niet en leer elkaar kennen tijdens een informele maaltijd!**

Aanmelden per e-mail of telefoon:

Studentenkerk

Erasmuslaan 15

tel. 024-3619188

e-mail: info@studentenkerk.ru.nl

MSVN-intern**Voorstelronde bestuur van de vereniging**

Naam: Nora Choua

Leeftijd: 21

Studie: Nederlands recht, derdejaars

Functie binnen het bestuur: Voorzitster

Waarom MSVN: Ik ben getrokken naar MSVN door toenmalige werwers Rachida en Salwa, uitbundig vertelden ze me over toentertijd Stichting Al-Furqaan. Nadat ik de eerste algemene ledenvergadering had bijgewoond besloot ik actief te worden in de vereniging. Kort daarna werd ik voorzitster van de MSV Nijmegen. Ik had een aantal doelen voor ogen, en dat was dat de MSVN bekend zou worden in Nijmegen en dat we onze eigen plek zouden hebben op de universiteit. Inmiddels zijn we al zover. Mijn belangrijkste motivatie om bij MSVN actief te zijn is dat ik hierin de mogelijkheid heb gekregen moslims van hoger niveau in het daglicht te plaatsen en een andere zeer belangrijke reden in mijn ogen is dat elke activiteit een zekere mate van maatschappelijke betrokkenheid heeft.

Naam: Aicha Ajhnejh

Leeftijd: 24

Studie: Orthopedagogiek; gezin & gedrag, derdejaars. Omdat ik veel vragen krijg over wat mijn studie precies inhoudt, licht ik het even toe. Het woord pedagogie is samengesteld uit de Griekse woorden 'pais' en 'agogein'. Pais betekent kind en agogein betekent leiden, dus eigenlijk betekent pedagogie kinderleiding. Ortho betekent 'juist' of 'goed'. Uiteindelijk houd je je als orthopedagoog bezig met de opvoeding van kinderen in probleemsituaties of met moeilijk opvoedbare kinderen. Ik heb gekozen voor de afstudeerrichting gezin & gedrag, omdat het mij het meest aanspreekt. Leuke en interessante studie, echt aan te raden!

Andere richtingen in de orthopedagogiek zijn Ontwikkeling & Leren en Opvoedingsfilosofie.

Functie binnen het bestuur: Secretaris. Een secretaris is degene die de administratieve werkzaamheden verricht en de opvolging van afspraken in de gaten houdt. Zo verstuur ik de uitnodigingen voor activiteiten en zorg ik ervoor dat de notulen van vergaderingen op tijd verstuurd zijn. Als je een mailtje stuurt (en dat moet je gewoon doen!) dan krijg je van mij namens het bestuur, gegarandeerd een antwoord.

Waarom MSVN: Tijdens mijn eerste jaar op de universiteit had ik voor mezelf besloten geen 'nevenactiviteiten' meer te doen naast mijn studie.

Nee, het eerste jaar op de universiteit zou een frisse start zijn richting achten en negens op mijn cijferlijst! Al gauw had ik toch het gevoel iets te missen naast mijn studie. Het zit in mijn bloed om me in te zetten voor de belangen en de emancipatie van jongeren, in het bijzonder moslimjongeren. Inmiddels, ben ik bijna twee jaar secretaris van de Moslimstudentenvereniging. Het geeft me een enorme boost, plezier en ervaring om verder te gaan met alles wat ik doe.

Wil je ook ervaring opdoen, je bezighouden met multiculturele en religieuze thema's en de kwaliteit van het bestaan sluit je dan aan bij de MSV, onze Moslimstudentenvereniging. Elke student met een islamitische bagage of interesse in de islam, in welke studierichting dan ook, is welkom!

Naam: Rachida Talal

Leeftijd: 21

Studie: Arabisch & Midden-Oosten studies, 3e/4e jaars

Functie binnen het bestuur: Penningmeester

Waarom MSVN: Ik ben al vanaf het eerste jaar dat ik in Nijmegen kwam studeren lid van MSVN, wat toen nog Stichting Al-Furqaan heette. De reden waarom ik bij Al-Furqaan ging is omdat ik graag wat voor de moslims op de universiteit wilde betekenen. Ik was voordat ik op de uni kwam studeren al een keer op een lezing geweest die door Al-Furqaan was georganiseerd. Deze lezing sprak me aan en het leek mij erg leuk om zelf mee te helpen aan het organiseren van zulke lezingen. Zodoende zocht ik in mijn eerste jaar contact op met degenen die toen het bestuur vormden. Ik mocht vergaderingen bijwonen en na een paar vergaderingen begon ik verslaafd te raken. Nu is het alweer ruim drie jaar later en ik ben nog steeds in de ban van MSVN. Ik ben sinds vorig jaar Penningmeester en daarvoor was ik algemeen bestuurslid. We zijn nu met de MSVN druk bezig met het formaliseren van de zaken binnen onze vereniging en ik hoop nog voor mijn afstuderen een grote bijdrage te kunnen leveren.

Naam: Hafida Adda

Leeftijd: 24

Studie: Arabisch en Islam, vijfdejaars

Functie binnen het bestuur: Vice-voorzitster

Waarom MSVN: In de tijd dat MSVN nog Al-Furqaan was, was ik al betrokken bij deze vereniging. We hebben een hoop leuke dingen meegemaakt en mooie activiteiten gehad en de

onderlinge sfeer was erg positief. Toen het overging in MSVN, was het dan ook een logische stap hier ook betrokken bij te blijven. Het is erg fijn het gevoel te hebben dat je iets nuttigs doet voor je religie en je moslimbroeders en -zusters. Daarnaast doe je als bestuurslid veel nuttige organisatorische ervaring op, wat ook mooi meegenomen is.○

Hoofdartikelen

“Het Islamitisch feminisme”

Islamitisch feminisme, is dat niet een **contradictio in terminis**? Dit was altijd de eerste vraag die ik kreeg als ik vertelde over het onderwerp van mijn scriptie. Mijn standaard antwoord luidde, Nee, komma, want een *feministe komt simpelweg op voor de rechten van vrouwen en probeert een verbetering aan de brengen in de positie van vrouwen*. Tenminste als ik de definiëring van feminisme in de Vrouwenthesaurus mag geloven, en dat doe ik ook. Dit wil echter nog niet zeggen dat Islamitisch feminisme een duidelijk te definiëren ideologie is met een eigen afgebakende theorievorming. Integendeel, sinds de term begon te circuleren in de jaren '90 is de onduidelijkheid over wat nu precies Islamitisch feminisme is alleen maar groter geworden. Deze ontwikkeling zette zich alsmaar voort om vervolgens te eindigen in een grote poel van verwarring, te meer daar de term klakkeloos werd gebruikt voor iedereen die toevallig vrouw en moslim was en enigszins geëmancipeerd tegelijkertijd.

Desalniettemin biedt de (wetenschappelijke) feministische literatuur een soort van kader waarin het Islamitisch feminisme gegoten wordt. Margot Badran hanteert een zo breed mogelijke definitie van Islamitisch feminisme en stelt “.. *it is a feminist discourse and practice articulated within an Islamic paradigm...it derives its understanding and mandate from the Qur'an, seeks rights and justice for women, and for men in the totality of their existence.*”¹.

Zoals deze uiteenzetting al doet vermoeden is de invulling hiervan van uiteenlopende aard. Net zoals in het Westen het ene feminisme het andere niet is en de ene feministe de andere niet, zo is dat ook niet het geval binnen het feminisme van de Islamitische wereld. Om de zaak niet nog complexer te maken dan hij al is kan het Islamitisch feminisme (tot op heden) mijns inziens globaal worden

¹ Badran in al Ahram Weekly November 2002

opgedeeld in twee grote hoofdstromingen.² Het Moslimfeminisme en het Islamistisch feminisme. Beide baseren zich op de verschillende Islamitische bronnen om hun argumenten kracht bij te zetten en beiden claimen een zekere verbetering van de positie van vrouwen na te streven. Waar de tweede zich echter puur en alleen baseert op islamitische argumenten probeert de eerste een zekere middenweg te vinden tussen het algemene discours van mensenrechten en de Islam waarbij wel een islamitisch idioom gehanteerd blijft.

Het belangrijkste islamitische instrument dat beide islamitisch feministische stromingen gebruiken bestaat uit de methode van *ijtihad*. Dit wil zoiets zeggen als individuele redenering of onafhankelijke interpretatie. Binnen de context van de Islam betekent het dus onafhankelijke interpretatie van de (ware) boodschap van de Islam die in eerste instantie voortvloeit uit de Koran en daarnaast kan worden teruggevonden in de *hadith* (overleveringen van de profeet) en de *sunna* (gewoontes van de profeet).

Hiermee ben ik aangekomen bij het volgende punt dat de complexiteit van het islamitisch feminisme des te meer naar voren haalt, namelijk de praktische invulling van die individuele redenering. Hierin ligt namelijk een groot, misschien wel het grootste verschil tussen de twee feministische articulaties binnen de Islam. Waar het Moslimfeminisme een totale gendergelijkheid claimt op grond van Islamitische argumenten spreken de Islamistisch feministes juist van gender-complementariteit binnen de Islam. In Westers feministische kringen staat dit ook wel bekend als het *nature versus nurture* discours. En juist hier dreigt de legitimatie van het islamitisch feminisme, of ik moet eigenlijk zeggen van het Islamistisch feminisme in het geding te komen. Die dreiging ligt hem niet zozeer in de vraag of vrouwen en mannen gelijk dan wel complementair aan elkaar zijn, maar meer in de wijze van redeneren. Terwijl de Moslimfeministes een eigen epistemologie (wetenschap van de wetenschappen) en

**“Er kunnen twee
hoofdstromingen worden
onderscheiden:
Moslimfeminisme en
Islamitisch feminisme.”**

hermeneutiek (de theorie van de exegese) binnen de Islam hebben ontwikkeld, blijven de Islamistische feministes ver achter op dit punt. Hierdoor komt het feministische aspect van het Islamistisch feminisme minder goed uit de verf dan het geval is bij haar collega's. Misschien is dit ook de intentie van Islamistisch feministes, die eerder gedwongen dan vrijwillig het etiket van feminisme krijgen opgeplakt.

Desalniettemin is het jammer dat hun inhoudelijke argumenten overschreeuwd dreigen te worden door het algemene debat van feminisme, en in hoeverre iemand daartoe behoort. Want laten we wel wezen, na eeuwenlange “zwijgplicht” voor vrouwen is ieder geluid van welke vrouw dan ook een welkome afwisseling. De discussie... die volgt vanzelf.

Sahila Ben Tmach is studente Midden-oosten studies in Nijmegen. Zij schrijft momenteel haar scriptie over Islamitisch feminisme.

Dit artikel is de eerste uit een serie over dit onderwerp. Het is de bedoeling iedere nieuwsbrief een boekbespreking te publiceren over het werk van een islamitisch feministische auteur.

Vragen en/of opmerkingen? Je kunt Sahila mailen op: sahilab@hotmail.com ○

Western Muslims and the Future of Islam

Verslag en bespreking van een lezing door Tariq Ramadan. Op basis van en naar aanleiding van zijn gelijknamige boek.

Het Studium Generale van de Universiteit van Maastricht organiseerde op 15 november 2005 een lezing door de moderne moslimdenker Tariq Ramadan. Ramadan is al vele jaren actief bezig met thema's als islam en moslims in Europa, islam als minderheidsreligie en islam in een geglobaliseerde wereld. Hij benadert deze thema's als betrokken moslim, zowel als intellectueel en als activist en hij richt zich op moslims in het Westen en de vragen waar zij mee zitten. Ramadan schrijft onder meer voor moslimstudenten en om deze reden is de lezing door een delegatie van MSVN-leden bezocht. Wat volgt is deels een verslag van de lezing en deels een bespreking van zijn ideeën op basis van zijn laatste boek.

Van dit laatste boek van Tariq Ramadan, *Westerse moslims en de toekomst van de islam*, is in 2005 de Nederlandstalige editie verschenen. De Engelstalige lezing van de avond draagt dezelfde titel als het boek. Alhoewel Ramadan een

² Deze aanname is gebaseerd op de door mij gelezen literatuur, met name van Islamitisch feministes zelf zoals Fatima Mernissi, Amina Wadud, Leila Ahmed, Azza Karam, Riffat Hassan, Heba Raouf Ezzat e.d. Daarnaast van auteurs die over het Islamitisch feminisme schrijven, waaronder Margot Badran, Miriam Cooke, Mervat Hatem e.d. Ik wil hierbij benadrukken dat deze visie puur en alleen gebaseerd is op de door mij vergaarde kennis omtrent dit onderwerp.

Franstalige Zwitser is, spreekt hij de Engelse evenals de Arabische taal vloeiend. Hij is van Egyptische afkomst en de kleinzoon van de vermaarde Hassan al-Banna, stichter van de Moslimbroederschap in Egypte. Zijn vader Said Ramadan verhuisde naar Zwitserland als gevolg van de vervolging van leden van die organisatie.

Mede door zijn stamboom is er enige controverse rond de persoon van Ramadan. Het verbod van de Verenigde Staten om dat land te bezoeken en daar te doceren is daarvan het bekendste voorval. In de inleiding laat hij weten dat hij naast de Verenigde Staten ook landen als Egypte, Tunesië en Saoedië-Arabië niet meer binnenkomt. Voor de controverse rond zijn persoon heeft hij een goede verklaring. Omdat hij bruggen probeert te bouwen tussen verschillende groepen, is hij een bedreiging voor de grenzen en afbakeningen die verschillende groepen hanteren en die cruciaal zijn voor hun zelfbeeld en identiteit. Zijn ideeën worden door hen gezien als een aanval op lang bestaande zekerheden (zoals het idee van “de Islam” en “het Westen” als twee, niet-overlappende, aan elkaar wezensvreemde categorieën) en dit verklaart de intensiteit waarmee hij dikwijls wordt aangevallen. Maar dit alles lijkt verder geen invloed te hebben op zijn positieve instelling en zijn optimisme, ongeacht de problemen die hij waarneemt en erkent.

In het begin van de lezing laat Ramadan het gemengde publiek duidelijkheid weten dat er geen tijd is voor passiviteit onder Westerse moslims. Er rust een grote verantwoordelijkheid op de schouders van de moslims alhier. De rol van Westerse moslims reikt zelfs verder dan alleen het Westen, volgens Ramadan. Moslims hier hebben alle mogelijkheden, alle vrijheden en alle middelen om antwoorden te zoeken en te vinden op nijpende vragen over islam en moderniteit. Maar toch constateert hij: “We are very lazy.” Hij wijst erop hoe speciaal het is dat we op deze avond bij elkaar kunnen komen, over gevoelige en minder gevoelige onderwerpen kunnen spreken om vervolgens naar huis te gaan zonder te vrezen voor onze veiligheid, voor vervolging of andere problemen. De antwoorden die wij in het Westen formuleren, zullen navolging vinden in de traditionele moslimwereld, aldus Ramadan. In een geglobaliseerde en globaliserende wereld zijn de vragen immers uiteindelijk hetzelfde, maar de

“Tariq Ramadan is de kleinzoon van de vermaarde Hassan al-Banna, stichter van de Moslimbroederschap in Egypte.”

mogelijkheden om gezamenlijk naar antwoorden te zoeken niet.

In 2000 verscheen het boek *To be a European Muslim* waarin Ramadan het theoretische voorwerk verrichtte voor zijn recentste werk. Het gaat hem nog steeds om het idee van een “Europese moslim” en “Europese islam”. Ramadan wil dan ook bij voorbaat al niets weten van vermeende fundamentele tegenstellingen tussen Islam en “het Westen” of Europa. Hij maakt om te beginnen een ogenschijnlijk rigide onderscheid tussen cultuur en religie. De religie islam is universeel en moet door moslims ook zo worden begrepen en uitgedragen. De culturen van moslims zijn echter gebonden aan territoria, landen, volkeren en alle eigenaardigheden die daarbij horen. Het is niet dat er per definitie iets mis is met al die culturen, maar ze worden dikwijls verward en vereenzelvigd met de religie islam en dat is wél een misstand. Dit lijkt het belangrijkste verwijt van Ramadan aan het adres van moslims. Door deze verwarring wordt immers de universaliteit van de islam geweld aangedaan. Zo weet een Marokkaanse migrant in Nederland alleen hoe die “Marokkaans moslim” moet zijn en dat is ook wat hij probeert te zijn in Nederland. Dit zorgt echter voor problemen want deze culturele islam is nauw verwant aan en alleen maar begrijpelijk in een bredere Marokkaanse context. Daarom legt Ramadan de nadruk op het belang van een gecontextualiseerde, Europese islam, waarin men religieus moslim is en cultureel Europees: “I want to be fully European and fully Muslim”, aldus Ramadan. Tegelijkertijd staat hij een pragmatische benadering voor: cultuur kan goede en slechte zaken bevatten, neem het goede en laat het slechte, maar verklaar cultuur nooit heilig. Hij moet dan ook niets hebben van segregatie en ghettovorming door moslims, de reden waarom hij bijvoorbeeld tegen

“Het gaat om trouw aan islamitische waarden en tegelijkertijd loyaliteit aan het land van verblijf en haar grondwet en wetten.”

islamitische scholen is zoals we die tot dusver kennen. Anderzijds moet hij ook niets hebben van assimilatie waarbij moslims hun eigen waarden verraden. Hij stelt dat het gaat om trouw aan islamitische waarden en tegelijkertijd loyaliteit aan het land van verblijf en haar grondwet en wetten. Hij wil assertieve, zelfverzekerde burgers zien die zich niet schamen voor hun moslim-zijn. Het gaat hem ook niet alleen maar om het krijgen van “respect” of eenzijdige integratie, moslims moeten streven naar een

daadwerkelijke bijdrage aan de samenleving die ook de hunne is. Een ghetto-mentaliteit of minderhedenmentaliteit zoals die nu dikwijls bestaat is een recept voor een heilloze weg van zelfmarginalisering.

Dit emancipatorische verhaal is begrijpelijk en toe te juichen. Maar op een algemener niveau, zou je zeggen dat iedereen op z'n klompen aanvoelt dat er van enige fundamentele spanning bij het contextualiseren van islam in Europa weldegelijk sprake is, maar Ramadan wil dit niet thematiseren, laat staan problematiseren. In heel Europa kennen we twee onomstreden principes, volgens Ramadan: de vrijheid van godsdienst en de daaraan verwante gewetensvrijheid. Deze principes garanderen aan moslims dat ze een islamitisch leven kunnen leiden. Als het voor een kritische moslim lijkt alsof deze principes steeds minder bescherming lijken te bieden voor een islamitisch leven, dan is dat, aldus Ramadan, omdat de negatieve perceptie van moslims door de niet-islamitische machthebbers ertoe leidt dat wetten verkeerd worden geïnterpreteerd (“[de negatieve perceptie] causes them to misread their laws”). Voor dezelfde tekst, dezelfde wet is er volgens Ramadan “one reading to integrate [minderheden, gemarginaliseerden], one reading to protect oneself [i.e. de dominante, niet-islamitische groep]”. De huidige situatie maakt dat de dominante groep kiest voor deze tweede “lezing” van de relevante wetten.

Ramadan gebruikt het voorbeeld van de Amerikaanse moslims in het leger van de Verenigde Staten die voor de oorlog tegen Irak in 2003 aan islamitische geleerden vroegen of ze tegen Irak en Iraakse moslims zouden mogen vechten. Ze kregen twee antwoorden. Een antwoord had als strekking dat het meevechten met het Amerikaanse leger niet toegestaan was, omdat het verboden was om moslims te doden. In het andere antwoord werd gesteld dat het wel toegestaan was om mee te vechten, omdat er anders ernstige twijfels zouden ontstaan over loyaliteit van de moslims in het leger en, bijgevolg, de moslimgemeenschap in Amerika (dit is de beruchte fatwa van Youssef Al-Qaradawi). Ramadan stelt dat beide antwoorden fout zijn. Het gaat namelijk om de cruciale vragen: is het gerechtvaardigd om te doden in dit geval? Is het een rechtvaardige oorlog? Het doet er in beginsel niet in toe wie de potentiële slachtoffers zijn of wie de strijdende partij is, maar

“Is het toegestaan om als moslim in het Amerikaanse leger te strijden tegen Iraakse moslims?”

het draait om de rechtvaardigheid van de hele onderneming. Als het antwoord op de vraag naar rechtvaardigheid negatief is, dan behoort men een beroep te doen op “gewetensbezwaren” (zoals die mogelijkheid door de wet wordt geboden). Hij haalt zelfs het voorbeeld aan van de voormalige bokser en bekeerling Muhammad Ali die weigerde in Vietnam te vechten, omdat dat geen gerechtvaardigde oorlog was.

“Het wordt niet duidelijk wat nu eigenlijk die “Europese islam” is of zal worden.”

Na de lezing konden de aanwezigen vragen stellen aan Ramadan. Een bezoeker was benieuwd naar Ramadans kijk op de rol van “interfaith marriages” in het dichten van

de kloof tussen moslims en niet-moslims en tevens vroeg ze hem zijn licht te laten schijnen op de kwestie van huwelijken tussen moslimvrouwen en niet-islamitische mannen. In het lange, uitgebreide antwoord passeerden alle paradepaardjes de revue: van “Islamic feminism” (maar wat dat nu precies is, blijft ongewis) tot “Islam doesn’t have a problem with women, but Muslims do!” Maar uiteindelijk zei hij *niets* over de concrete en heel praktische kwestie van huwelijken tussen moslimvrouwen en mannen van andere religies. Dit patroon is wellicht het verhaal van deze avond in het kort. Ramadan is een begenadigd spreker, daarover is geen twijfel mogelijk, maar na de mooie woorden blijft men wellicht met een ongemakkelijk gevoel achter: met die mooie woorden kan men nog alle kanten uit. Misschien komt dit ook omdat Ramadan betoogt dat moslims een weg moeten volgen, waarvan hij eigenlijk niet weet waar die zal eindigen. Met andere woorden, het wordt niet duidelijk wat nu eigenlijk die “Europese islam” is of zal worden. De onzekerheid hierover is des te groter, omdat Ramadan niet lijkt te erkennen dat er misschien wel een wezenlijke spanning is – al is het maar op bepaalde punten – tussen ideeën over politiek, samenleving, religie die we doorgaans “Westers” noemen en de ideeën daarover die we doorgaans als “islamitisch” kenschetsen.

Daarnaast zou een van de theoretische kritiekpunten kunnen luiden dat islamitische principes wel universeel zijn in Ramadan’s conceptie van zaken, maar feit is nu eenmaal dat islam niet blijft steken op het niveau van algemene, brede, abstracte principes en beginselen. De islam is op bepaalde punten juist zeer concreet. Moslimmodernisten willen om begrijpelijke redenen islam maar al te graag herdefiniëren in termen van algemene waarden en principes, maar hoe verhouden

die algemene principes zich met de concrete en praktische uitwerking daarvan (die niet zelden al in de bronnen zelf vervat ligt)? Dat is niet altijd even helder, ook bij Ramadan niet. Ramadan maakt zich ook kwetsbaar voor een andere kritiek op moslimmodernisten. Bij het herinterpreteren van de primaire bronnen lijken zij er namelijk altijd op wonderbaarlijke wijze achter te komen dat de “echte” islam zoals die 1400 jaar geleden werd neergezonden *precies* overeenkomt met hetgeen in het Westen vandaag de dag als moreel goed, ethisch juist, politiek correct en algemeen beschaafd wordt beschouwd. Een cynicus zou kunnen denken dat de islam die ze dan vinden voornamelijk een reflectie is van hun eigen wensen en idealen. Het zij toegegeven, Ramadan behandelt deze kritiekpunten, in ieder geval in zijn laatste boek, wel min of meer. Maar wat hij vooral doet is stellen dat ook hij niets moet hebben van deze (apologetische) manieren van het interpreteren en begrijpen van islam, maar uit zijn daadwerkelijke betoog is deze afkeer niet altijd goed af te lezen.

Dat kan ook niet anders, want om zijn “European by culture, Muslim by religion”-these te laten kloppen, moet Ramadan islam wel als religie herdefiniëren in termen van algemene waarden en brede principes (hetgeen een modern, vaak vrijblijvend idee van religie oplevert). Het interessante aan Ramadan is echter dat hij tegelijkertijd géén afstand wil nemen van, noch ageren tegen 1400 jaar islamitische (soennitische) orthodoxie waar religie tot in de (politieke, sociale, religieuze) details is uitgewerkt. Hij zegt zeker niet dat hij terug naar de primaire bronnen wil om daar een totaal nieuwe islam uit te halen. Uit de spagaat waarin hij terecht komt door deze keuzes is het maar moeilijk ontsnappen. Niet-moslims die niet geloven dat Ramadan echt gelooft in een islam van algemene, universele principes, stellen dat hij met twee tongen spreekt en dat deze “lichte” islam alleen bedoeld is voor niet-islamitische oren. Moslims die wel geloven dat hij echt in deze “lichte” islam gelooft, kunnen hem makkelijk verwerpen als de zoveelste apologet. Ik ben echter geneigd tot sympathie voor zijn project, zonder hem of zijn ideeën ook maar enigszins heilig te verklaren. Het is duidelijk dat hij met een ongekende evenwichtsoefening bezig is en dat geeft hem soms maar een beperkte bewegingsvrijheid. Een voorbeeld hiervan is zijn recente oproep tot een

“Het interessante aan Ramadan is echter dat hij géén afstand wil nemen van 1400 jaar islamitische orthodoxie.”

moratorium op de/bepaalde *hudud* (islamitisch voorgeschreven lijfstraffen). Hij keert zich niet tegen deze straffen als onderdeel van de islam, maar hij keert zich tegen deze straffen in de praktijk. Hij ageert dus tegen het onrecht en betoogt dat de onduidelijkheid en onenigheid onder geleerden hierover een belangrijke rol speelt. Vandaar een tijdelijke opschorting op toepassing van die straffen totdat die duidelijkheid er wel is. Het is mogelijk om van alle kanten gaten te schieten in dit voorstel (en dat is ook gedaan door talloze geleerden en intellectuelen), maar het is wel moedig en het toont aan dat het hem menens is met zijn idee van islamitische principes in tegenstelling tot een zuiver instrumentele conceptie van de islamitische wet, naar de letter van de tekst.

Tot slot, de *feitelijke* contextualisering van islam in Europa is onvermijdelijk en is al decennia lang aan de gang, met of zonder intellectuelen als Tariq Ramadan. De theoretische achtergrond en onderbouwing van die ontwikkeling is echter zwak dan wel afwezig. Dat is een grote bron van kwetsbaarheid en onzekerheid, zowel van moslims naar zichzelf, als van moslims naar moslims die niets moeten hebben van een “Europese islam” en ook van moslims naar niet-moslims die hun pijlen richten op islam en moslims. Op deze punten kunnen denkers als Tariq Ramadan een belangrijke rol spelen en het is zeker jammer – maar ook tekenend voor de situatie van moslims alhier – dat er niet meer zoals hij zijn. Niet dat mensen als Ramadan kant en klare antwoorden kunnen of moeten bieden, maar ze kunnen wel mensen laten zien wat de mogelijkheden zijn (en dát er mogelijkheden zijn) voor moslims in Europa, ze stimuleren om na te denken en vooral om op constructieve wijze op zoek te gaan naar kennis en dit te doen binnen en op basis van de islam en de intellectuele geschiedenis en traditie die daarbij hoort. Wat dan uiteindelijk die Europese en dus gecontextualiseerde islam zal worden, weet alleen de Alwetende.

Zakaria Aoujil is student Ontwikkelingsstudies in Nijmegen en algemeen bestuurslid bij MSVN. Heb je vragen/opmerkingen over dit artikel, je kunt hem mailen op: z.aoujil@student.ru.nl In de toekomst zal meer aandacht besteed worden aan het urgente thema ‘Europese Islam’ en de ontwikkeling van *fiqh al-aqaliyaat* (jurisprudentie van moslims in een minderheidssituatie) Dus houd de nieuwsbrief in de gaten!○

Het goede doel Sanae Adda

Op onze *iftaar* (Ramadanmaaltijd) van oktober 2005 hebben wij een succesvolle inzamelingsactie gehouden voor het ernstig gehandicapte meisje Sanae Adda. De familie heeft veel geld nodig voor de zeer effectieve therapie van Sanae, die de zorgverzekeraar weigert te vergoeden. Bij deze het verhaal van de vader van Sanae.

Sanae is geboren op 31 maart 2002, na een zwangerschap van 38 weken. De geboorte vond plaats in het Elkerliek ziekenhuis in Helmond, de bevalling is goed verlopen. Sanae woog 3070 gram, en had geen afwijkingen.

Hierna ontwikkelde Sanae zich voorspoedig. Ze liep met twaalf maanden en begon ook een beetje te praten. Ze zei dingen als “Dag, dag papa... en dag, dag mama...” en zij begon de naam van haar broertje te zeggen... “Ilyasse”. Sanae was verder een vrolijke meid en genoot samen met haar zus en broer van het leven.

Maar het verhaal krijgt een andere wending. Op 28 september 2003 kreeg Sanae hoge koorts: ze was een beetje suf, maar wel aanspreekbaar. Dus zijn wij, mijn vrouw en ik, naar het ziekenhuis gegaan met haar. De dienstdoende huisarts bij de huisartsenpost zag een ziek kind, met koorts, geen duidelijke focus, maar wel bij bewustzijn. De arts stuurde ons door naar de afdeling ‘Spoedeisende hulp’.

Daar aangekomen werden we opgewacht door een verpleegkundige van de afdeling. Die Sanae aanvankelijk wilde ontkleden om haar te onderzoeken. Maar op dat moment zag ik (vader) dat Sanae een kleine stuip kreeg. Ik zei meteen tegen de verpleegkundige dat er iets moest gebeuren. Maar ik zag dat hij haar ging wegen. Tijdens dit wegen zag ik, dat Sanae weer een stuip kreeg, waar ik meteen weer iets van zei tegen de verpleegkundige. Maar vergeefs. Toen Sanae van de weegschaal op een bed werd gelegd, zag ik, dat ze weer een stuip kreeg. Ik werd gek en overstuur en voelde me radeloos en machteloos in deze situatie. Ik kon zelf niets doen en er werd niet gereageerd op mij...

Er was nog steeds geen specialist of dokter gekomen om naar Sanae te kijken, of iets te doen of een medicatie te geven... Maar toen de verpleegkundige een injectie ging plaatsen, zag ik, dat Sanae’s ogen begonnen te rollen. Ik zag dat zij over haar hele lichaampje begon te trillen en er kwam schuim uit haar mondje. Ik wist niet wat mij

overkwam, maar ik was mezelf niet meer. Mijn vrouw rende weg uit de kamer. Plotseling was het net of er een alarm af ging: ik zag dat iedereen de onderzoekskamer binnen snelde om Sanae te helpen.

Ik werd de kamer uitgestuurd. Daarna was het voor mijn vrouw en mij afwachten en maar bidden voor een goede afloop. Toen we Sanae weer terug zagen, was Sanae in coma en had ze problemen met haar ademhaling. Sanae is daarna meteen doorgestuurd naar het ziekenhuis in Maastricht. Daar werd ze verder behandeld.

Na een lange tijd in coma te hebben gelegen is Sanae uit coma ontwaakt. Het bleek, dat Sanae handicaps aan dit gebeuren heeft overgehouden. Sanae kon niet meer praten. Ze keek ook nog maar naar één kant met haar ogen, namelijk alleen naar rechts. Er was geen contact meer met haar te krijgen. Ze leek door je heen te kijken en voelde kennelijk ook niks meer. Als je haar in haar handje of in een voetje kneep, geen reactie...

Na een lange tijd was het zover, dat Sanae naar

“Sanae kon niet meer praten. Er was geen contact meer met haar te krijgen. Ze leek door je heen te kijken en voelde kennelijk ook niks meer.”

een revalidatiecentrum “het Leijpark” in Tilburg kon gaan. Sanae werd daar behandeld. Voor haar voeding en medicatie kreeg Sanae een neussonde. Dit zorgde

ervoor, dat ze veel problemen had met haar ademhaling. Dit verminderde het uiteindelijke effect van die behandeling.

Hierna is Sanae in het ziekenhuis in Tilburg verder behandeld en ze heeft een zogenaamde PEG-sonde gekregen voor de voeding en medicatie. Daarna is ze weer naar het ziekenhuis in Helmond gestuurd. Bij een diagnosestelling werden toen veel dingen vastgesteld.

Sanae zou zuurstofgebrek hebben gehad tijdens de aanval op 28 september 2003. Er werd ook gezegd, dat ze een salmonellavergiftiging heeft opgelopen, en haar stofwisseling was niet in orde. Er werd ook epilepsiemedicatie gegeven maar Sanae was en is geen epilepsiepatiënt, dus waarom?

Na vijf maanden medicatie heb ik, de vader van Sanae, aangegeven dat ik wilde dat Sanae die niet meer toegediend kreeg. Sanae is toen naar een ziekenhuis in Utrecht overgebracht voor een second-opinion. In Utrecht hebben ze vast kunnen stellen dat het geen kwestie van een slechte stofwisseling was en dat Sanae geen epilepsieaanvallen had. Het zuurstofgebrek samen met de salmonellavergiftiging

zouden de oorzaak zijn geweest van alle verschijnselen, zo stelde men in Utrecht als diagnose. Maar ik (vader) blijf altijd vraagtekens zetten hierbij.

Vervolgens is Sanae overgeplaatst naar het ziekenhuis in Helmond. Omdat we in een sloophuis woonden kon Sanae niet naar huis komen. Wij konden haar in onze woning niet verzorgen. We hebben samen met de woningbouwvereniging naar een oplossing gezocht. Uiteindelijk kwam daarbij de mogelijkheid om een andere woning, een huis met een traplift te krijgen. We zijn daarheen verhuisd en wonen daar nu.

Sanae is op 14 juli 2004, na tien maanden behandeld te zijn op diverse plaatsen, naar huis gekomen. Sanae gaat nu vijf dagen per week naar het kinderdagverblijf 'Binderen' te Helmond. Hier krijgt ze allerlei therapieën, zoals logopedie, fysiotherapie en ergotherapie. En ze is onder behandeling bij het revalidatiecentrum Blixembosch in Eindhoven.

Door de situatie met Sanae is er veel veranderd voor ons. Wij als gezin zijn niet meer zoals voorheen. Onze andere kinderen zien Sanae als een kleine baby. Zij hebben ook veel vragen. Waarom Sanae niet meer loopt, niet meer praat en kijkt en eet? We proberen zoveel mogelijk uit te leggen aan

Sanae Adda

de kinderen zodat ze het op hun eigen manier kunnen verwerken en er mee leren leven.

We zullen als familie altijd blijven vechten voor een goed verzorgd leven voor Sanae Adda.

**Geef ons een kans om onze dochter te helpen .
Wij zijn blij met elk bijdrage die u stort ...
Giro: 4096875 t.n.v. Sanae Adda te Helmond**

Zie www.helpsanae.nl voor meer informatie! ☺

Hieronder de aankondiging van het benefietconcert voor Sanae Adda in februari 2006. Reserveer snel!

Stichting Help Sanae
organiseert

Anasheed
Benefietconcert

Vrijdag 17 Februari 2006
Auditorium **TU/e** Eindhoven

Complete avond
met gratis lopend buffet

Live optredens van
Kinderkoor El Wahda - Koor Al Badil
Koor Saffa - The Fernaci's
Tevens een speciale gastlezing
door Bahri Bulut

Zeer beperkt
aantal zitplaatsen
Reserveer op tijd!

www.HelpSanae.nl

Aanvang: 17:00 uur
Start programma: 17:30 uur
Buffet: 18:45 uur
Einde: 21:30 uur

Prijs (incl. buffet)
€ 15,- komt geheel ten goede aan de Stichting Help Sanae

Informatie: Info@HelpSanae.nl
tevens van 17:30 - 22:30 op 06 - 55 982 957

Reserveren: Reserveer@HelpSanae.nl

Route:
per auto: www.Routenet.nl
lopend: www.9292ov.nl

Adres:
Den Dolech 2
5612 AZ Eindhoven

The Fernaci's

Op 1½ jarige leeftijd kreeg Sanae hevige koorts met ver strekkende gevolgen. Bij de Eerste Hulp kreeg ze een injectie om de koorts te verminderen, echter veroorzaakte deze stuiptrekkingen. Het gevolg was dat haar hersenen een bepaalde tijd geen zuurstof kregen waardoor hersenbeschadigingen zijn ontstaan. Na een lange tijd in coma te hebben gelegen, is Sanae gehandicapt ontwaakt. Hyperbare zuurstoftherapie blijkt voor Sanae een goed medicijn te zijn. Na de eerste behandelingen zijn positieve effecten duidelijk merkbaar. Ze beweegt haar rechter arm & been.

Na 1½ jaar kan Sanae voor het eerst huilen. Helaas vergoedt ziektekostenverzekeraar CZ (ondanks de aanvullende verzekering) deze kosten niet. Vanwege de positieve effecten willen we de therapie graag voortzetten. Er zijn nog honderden sessies nodig. Zoals u vast zult begrijpen, is hier veel geld voor nodig. Help ons bij het bekostigen van deze therapie die al bewezen heeft heilzaam te zijn voor onze dochter Sanae. Geef ons de kans om onze dochter Sanae te helpen. Stort elke bijdrage die u kunt missen op giro: 4096 875 tnv Sanae Adda

Voor meer informatie: www.HelpSanae.nl

***En de dienaren van de Barmhartige zijn zij, die
zachtmoedig op aarde wandelen en als de onwetenden hen
aanspreken, zeggen zij: "Vrede".***

Koran 25:63

MSVN Nieuwsbrief / 10 pagina's / januari 2006 / jaargang 2 – nummer 1

De nieuwsbrief van MSVN verschijnt in beginsel 3 keer per jaar. Verspreiding geschiedt onder leden, op activiteiten van de vereniging en in de Studentenkerk Nijmegen en de islamitische gebedsruimte aldaar. De nieuwsbrief wordt ook digitaal uitgegeven. Het bestand is te downloaden via www.ru.nl/msvn/.

Algemene reacties, vragen, op- en aanmerkingen zijn welkom via mail: msvnijmegen@hotmail.com (vermeld "nieuwsbrief" als onderwerp).

Verschenen onder redactie van Pieter Coppens (eindredactie) en Zakaria Aoujil (opmaak).